

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, професора кафедри психіатрії, наркології, загальної та медичної психології ФПО Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова,

Серебреннікової Оксани Анатоліївни

на дисертаційну роботу аспіранта кафедри шкірних та венеричних хвороб з курсом ПО ВНМУ ім. М.І. Пирогова Аль-Омарі Ала'а

Осама Ахмада на тему: «Особливості виникнення і перебігу екземи: соматотипологічні та психологічні аспекти», подану до захисту у

створену для разового захисту спеціалізовану вчену раду ДФ

05.600.070 при Вінницькому національному медичному університеті

ім. М. І. Пирогова з правом прийняття до розгляду та проведення

разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з

галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222

«Медицина»

Ступінь актуальності обраної теми

Актуальність наукових досліджень щодо захворювання на екзему обумовлена значною розповсюдженістю хвороби та необхідністю в багатьох випадках госпіталізації таких хворих, можливістю її тяжкого перебігу, що супроводжується достатньо високим рівнем втрати працездатності, існуванням до теперішнього часу не вирішених аспектів щодо етіологічних чинників, предикторів виникнення екземи, складністю її лікування та необхідністю підвищення ефективності проведеного лікування тощо.

Одним з аспектів представленої на рецензію дисертації Аль-Омарі Ала'а Осама Ахмада якраз і є визначення ролі показників конституції людини – антропометричних, соматотипологічних, показників компонентного складу маси тіла у виникненні і варіантах клінічного перебігу одних з провідних форм екземи – істинної та мікробної, в українських чоловіків.

Також незаперечним є факт виникнення розладів нервової системи,

психічного стану у багатьох хворих на шкірні хвороби, зважаючи як на порушення процесів обміну речовин з накопиченням токсичних сполук в організмі, так і фізично неприємними відчуттями в зонах ураження та серйозними косметичними проблемами у багатьох пацієнтів. Це у повній мірі стосується й хворих на екзему.

Існує багато наукових досліджень, що розглядають шкірні захворювання, в тому числі і екзему, як психосоматичні, з відповідним аналізом ролі внутрішніх конфліктів, стресу, адаптаційних можливостей, характерологічних особливостей та середовищних факторів в їх виникненні та загостренні. Але на сьогодні питання впливу преморбідних особистісних рис, впливу на психіку важкості перебігу хвороби та ситуаційних стресових чинників залишаються невирішеними. Тому психологічні особливості пацієнтів з мікробною та істинною екземою різних ступенів тяжкості також є актуальним напрямком представленого до розгляду дисертаційного дослідження.

Таким чином, актуальність кваліфікаційної наукової праці «Особливості виникнення і перебігу екземи: соматотипологічні та психологічні аспекти», виконаної Аль-Омарі Ала'а Осама Ахмадом, не викликає жодного сумніву.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача

Дисертант визначив актуальну мету дослідження та визначив конкретні завдання, виконання яких було необхідним для досягнення поставленої мети, застосував сучасні методи клінічних, антропометричних та соматотипологічних, психодіагностичних досліджень. Групи дослідження сформовані дисертантом відповідно до мети та завдань дослідження. Отримані результати досконало оброблені методами математичної статистики, узагальнені та проаналізовані. Узагальнення та аналіз отриманих результатів виконані на високому науковому рівні, дисертантом продемонстровано глибоке розуміння проблематики дослідження, володіння сучасними даними щодо її стану – загалом в дисертації використані посилання на 196 джерел наукової літератури. Робота інформативно проілюстрована –

загалом 96 рисунків та 20 таблиць. Висновки дисертації відповідають поставленим завданням.

За результатами дослідження опубліковано 12 наукових праць – 7 статей у фахових наукових журналах України, серед яких стаття в журналі з наукометричної бази Web of Science; 1 стаття опублікована в закордонному науковому журналі та 3 публікації у вигляді тез в матеріалах профільних міжнародних науково-практичних конференцій. Дисертантом отримане авторське свідоцтво на твір.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях

Новизна отриманих здобувачем результатів дослідження не викликає сумнівів. Дисертантом уперше виявлені достовірні відмінності між хворими на істинну або мікробну екзему легкого або важкого ступенів перебігу та здоровими чоловіками за антропометричними показниками, показниками компонентів соматотипу та компонентного складу маси тіла, що надало можливість, також уперше, встановити «субпатологічний» конституціональний тип у хворих на екзему.

Уперше встановлені й особливості хворих на екзему чоловіків порівняно зі здоровими за показниками особливостей особистості, темпераменту, вираженістю акцентуованих рис особистості та рівнем суб'єктивного контролю. Зокрема у хворих на істинну екзему встановлено переважання осіб з низьким рівнем нейротизму, з низьким рівнем ситуативної і особистісної тривожності, з наявністю акцентуації характеру за гіпертичним типом, з більшим за значенням показником шкали загальної інтернальності рівня суб'єктивного контролю та рівня суб'єктивного контролю в галузі досягнень і професійних відносин. У хворих на мікробну екзему встановлено переважання осіб з низьким рівнем нейротизму і ситуативної тривожності та меншу частку осіб із потенційною екстраверсією, з помірним рівнем

ситуативної тривожності.

В опублікованих працях дисертантом повністю викладені отримані результати та висвітлені основні положення дисертації.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Достовірність результатів дисертаційного дослідження ґрунтується на ретельній підготовці дисертанта на етапі планування досліджень, обранні методів дослідження у відповідності до його завдань, вірному якісно і кількісно формуванню груп досліджень у відповідності до поставлених завдань, високому рівню статистичної обробки отриманих результатів та розробки дискримінантних прогностичних моделей виникнення та перебігу екземи. Основні положення дисертації, її висновки та практичні рекомендації відповідають отриманим результатам, їх узагальненню та критичному аналізу з урахуванням даних наукової літератури і є логічним підсумком проведених досліджень.

Вважаю, що, як безпосередньо отримані результати, так і зроблені на їх основі наукові положення, висновки й рекомендації дисертації є значущими та науково обґрунтованими.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності

Метою представленої дисертації, її науковим завданням було встановлення відмінностей між хворими на істинну та мікробну екзему легкого або тяжкого перебігу та здоровими чоловіками, особливостей даних показників у чоловіків хворих на різні форми екземи та створення математичних моделей можливості виникнення та особливостей перебігу екземи в залежності від конституціональних особливостей досліджуваних осіб. Дисертант повністю виконав як поставлене наукове завдання, так і усі завдання досліджень, необхідні для його виконання.

Під час виконання роботи здобувач самостійно провів патентно-інформаційний пошук, сформував групи дослідження з хворих на мікробну та істинну екзему чоловіків з легким або тяжким перебігом хвороби, здійснив огляд літератури, показав володіння клінічними методиками, необхідними для верифікації діагнозу екземи та визначення ступеня тяжкості захворювання та методиками антропометрії та соматотипування, психодіагностичними методиками, відповідно, для встановлення конституціональних показників та психічного стану хворих, написав усі основні розділи дисертації, сформулював практичні рекомендації. З консультативною допомогою наукового керівника дисертант провів аналіз результатів дослідження та формулювання висновків. Таким чином, дисертантом продемонстрований високий рівень володіння методологією наукової діяльності.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження

Теоретичне значення результатів проведеного дослідження полягає у наданні нових відомостей щодо етіопатогенезу екземи, варіантів її перебігу в залежності від особливостей конституціональних показників людини та особливостей психічного стану хворих на екзему різного ступеня тяжкості.

Отримані результати впроваджені в лекційні курси та практичні заняття ряду профільних кафедр закладів вищої медичної освіти – кафедри шкірних та венеричних хвороб з курсом післядипломної освіти Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова, дерматології та венерології з курсом косметології Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, дерматовенерології Буковинського державного медичного університету.

Безсумнівним є й практичне значення результатів дослідження – розроблені математичні моделі й створена на їх основі комп'ютерна програма «Eczema Test» дозволяють прогнозувати схильність до виникнення та передбачити можливі варіанти перебігу захворювання на різні форми екземи, що надає нових можливостей для ранньої постановки діагнозу і вибору тактики

лікування для поліпшення його ефективності.

Результати дослідження успішно впроваджені в діяльність фахівців консультативно-діагностичного відділення КНП «Вінницького обласного клінічного шкірно-венерологічного центру Вінницької обласної ради» та шкірно-венерологічного відділення військово-медичного клінічного центру Центрального регіону.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці

Результати дисертації рекомендуються до використання в практичній роботі, насамперед, лікарів дерматовенерологів, лікарів загальної практики та сімейної медицини, фахівців з психології та психіатрії. Також рекомендується продовжити впровадження отриманих результатів в навчальний процес, наукову та практичну роботу профільних кафедр закладів вищої медичної освіти України.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності

За результатами перевірки тексту дисертації та наукових публікацій здобувача програмою «StrikePlagiarism.com» не виявлено плагіату, самоплагіату, фабрикування чи фальсифікації даних, або інших порушень академічної доброчесності. Дисертація Аль-Омарі Ала'а Осама Ахмада є оригінальною працею, в тексті якої виявлені лише поодинокі співпадіння з загальноновживаними термінами або фразами, з посиланнями на джерела наукової літератури, тощо.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота Аль-Омарі Ала'а Осама Ахмада на тему: «Особливості виникнення і перебігу екземи: соматотипологічні та психологічні аспекти» є повністю завершеною, самостійно виконаною кваліфікаційною

науковою працею, яка містить нові, обґрунтовані науково результати досліджень, що дозволили розв'язати актуальну для медицини науково-практичну задачу, яка полягала у встановленні особливостей антропометричних й соматотипологічних показників, показників особливостей особистості в українських чоловіків першого зрілого віку, хворих на істинну та мікробну екзему з перебігом різних ступенів тяжкості та розробки математичних моделей можливості виникнення і особливостей перебігу екземи в залежності від особливостей конституціональних параметрів тіла. Отримані результати досліджень та положення й висновки дисертації мають важливе теоретичне і практичне значення для медицини.

За актуальністю, науковою новизною, достовірністю й важливістю отриманих результатів, опублікованими науковими працями дисертація повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44; за оформленням дисертація повністю відповідає наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а сам дисертант Аль-Омарі Ала'а Осама Ахмад заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Рецензент

Професор кафедри психіатрії, наркології,

Загальної та медичної психології ФПО

ВНМУ ім. М. І. Пирогова

Оксана СЕРЕБРЕННІКОВА